Na návšteve: U chovateľov oviec

Slavomír Reľovský, riaditeľ Zväzu chovateľov oviec a kôz na Slovensku: *„Chov oviec na Slovensku sa nachádza v obrovských problémoch. Snáď sa nám ho spoločne podarí zachrániť. Dôležité bude, aby sme zachytili momentálny výrazný záujem spotrebiteľov o kvalitnú slovenskú jahňacinu.“*

Ovce ukázali smer

Zdá sa, že po desiatkach rokov postupného úpadku odvetvia sa slovenským chovateľom oviec pomaly začína blýskať na lepšie časy. Krok po kroku sa snažia rokovaniami s ministerstvom pôdohospodárstva dosiahnuť, aby prijaté systémové opatrenia pomohli zastabilizovať počty oviec a kôz a aby sa ovčiarstvo, výroba ovčích mliečnych špecialít a produkcia mäsa stala nanovo atraktívna aj pre samotných chovateľov.

Momentálne sa chovatelia vezú na vlne výrazného záujmu spotrebiteľov o kvalitnú slovenskú jahňacinu. Bude dôležité, aby Slováci nestratili záujem o túto pochúťku, ktorú znovu objavujú najmä v období veľkonočných sviatkov. Prioritou pre chovateľov oviec je umiestňovať mäso a výrobky na domácom trhu. To sa teraz začína postupne napĺňať.

Slováci objavili jahňacinu

Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku (zväz je členom Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory) hodnotí tohtoročný záujem o produkty ako diametrálne odlišný v porovnaní s minulosťou. Ak porovnáme rok 2021 s obdobím spred 10-30 rokmi, kedy odchádzala celá naša produkcia jahniat na zahraničné trhy, tento rok je úplne iný. Z celoslovenskej produkcie sa vyviezlo na veľkonočný taliansky trh len 40% zvierat, zvyšok ostal doma. Záujem spotrebiteľov rapídne stúpol.

Chovatelia majú pozitívne informácie aj z obchodov, že o slovenskú jahňacinu je obrovský záujem.

„V rámci obchodných reťazcov, do ktorých dodávame zlaté slovenské jahňa, sa výrazne zvýšil objem nášho tovaru. Kým vlani sme do obchodov umiestnili 8000 jahniat, tento rok už 15tisíc jahniat. Máme plány, pri ktorých počítame s budúcoročným odbytom do obchodných reťazcov v množstve až 40tisíc jahniat“, uviedol riaditeľ Zväzu chovateľov oviec a kôz na Slovensku Slavomír Reľovský.

Súčasťou podpory predaja je aj cielený marketing. Zväz pre podporu predaja mäsa a mliečnych výrobkov z oviec a kôz aktuálne vytvoril novú webovú stránku www.mojbaca.sk a v marci minulého roku vytvoril ochrannú známku „Zlaté jahňa 100% slovenské“, ktorá je aj patentovo chránená. Táto známka by mala pomôcť spotrebiteľovi nakúpiť skutočne slovenskú jahňacinu. Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora zase pred Veľkou nocou spustila projekt na sociálnych sieťach s názvom Slovenská Veľká noc, prostredníctvom ktorej hovorí o benefitoch tradičných veľkonočných potravín, jahňacinu nevynímajúc. Benefitom tentokrát pre životné prostredie je to, že zvýšený predaj jahniat na domácom trhu zmenšil vývoz živých zvierat do zahraničia. Tým sa podčiarkla aj zelená línia slovenského chovu oviec, keďže nižší počet kamiónov vyvážajúcich zvieratá do cudziny vytvára menšiu uhlíkovú stopu.

Historický úspech

K pozitívnym správam sa pripája aj tá, že chovatelia našli seriózneho slovenského výkupcu, ktorý má bitúnok, rozrábkareň a dokáže predávať jahniatka. Uzavrel sa tak dôležitý kruh – slovenský chovateľ, slovenský spracovateľ, slovenský obchodník a slovenský spotrebiteľ.

„Vďaka tomu, že sme prvýkrát podpísali zmluvy s pevnou odbytovou cenou, dostaneme takýmto spôsobom naviac za predané jahňatá 1,2 mil. eur, ktoré by si ináč rozdelili neseriózni výkupcovia, tak ako tomu bolo v minulosti. Sú to peniaze mimoriadne dôležité pre ďalší chov zvierat. Máme zmluvy na seriózu ceny, pri ktorej konečne chovateľ nechová zvieratá so stratou. Považujeme to za historický úspech, ktorý sa nám podaril dosiahnuť“, hovorí o mimoriadne pozitívnom impulze pre slovenské ovčiarstvo Slavomír Reľovský.

Štyri oblasti pomoci

Kľúčové pre budúcnosť slovenského ovčiarstva teraz bude, aby sa ruka v ruke so zvýšeným záujmom Slovákov o zdravú jahňacinu podarilo naplniť aj všetky prísľuby, ktoré dostali chovatelia oviec a kôz počas rokovaní s Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. Ide o štyri oblasti, v ktorých by sa mali udiať zmeny a ktoré by mali prispieť k stabilizácii odvetvia a následne postupnému nárastu počtu chovaných oviec. Podľa Zväzu chovateľov oviec a kôz na Slovensku boli chovatelia oviec roky diskriminovaní, keďže dostávali nižšiu platbu na veľkú dobytčiu jednotku. To bol aj jedným z dôvodov, prečo sa počet oviec za 10 rokov znížil o štvrtinu – teda o cca. 100 tisíc kusov, čo je dramatický prepad. Zrovnanie platby na veľkú dobytčiu jednotku s dojnicami by malo byť impulzom pre chovateľov, aby boli pre ne zvieratá nanovo zaujímavé aj po ekonomickej stránke.

Okrem už naplneného prísľubu zo strany Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR o vyrovnaní platby na veľkú dobytčiu jednotku sa darí zlepšiť aj odbyt slovenskej jahňaciny na domácom trhu. Treťou oblasťou pripravovaných zmien je otázka farmárskych bitúnkov. Snahou producentov je, aby mohli ponúknuť kvalitné mäso aj v rámci predaja z dvora pri realizovateľných nárokoch zo strany Štátnej veterinárnej a potravinovej správy SR.

„Chceme dosiahnuť, aby mohli aj drobní chovatelia pri splniteľných veterinárnych nárokoch /aj finančných/ predávať jahňacinu v rámci predaja z dvora. Toto by bol pre nich zaujímavý impulz a zároveň ďalší spôsob, ako ešte viac dostať slovenskú jahňacinu do povedomia spotrebiteľov a na regionálne trhy. Tou štvrtou oblasťou je pomoc štátu pri predaji a spracovaní vlny, s ktorou máme dlhodobo obrovské problémy“, dodáva Slavomír Reľovský.

Pokiaľ by sa podarilo naplniť všetky prísľuby, ktoré chovatelia dostali od ministerstva pôdohospodárstva, chov oviec na Slovensku by sa po dlhých rokoch stabilizoval. A čo je smelá myšlienka do budúcnosti? Ovčiari majú v prípade pozitívneho trendu v pláne navýšiť počet oviec zo súčasných cca. 320 tisíc kusov na 600 tisíc kusov.

Okrem nastavenia opatrení na domácej pôde zväz aktuálne pracuje aj na tvorbe podmienok pre novú Spoločnú poľnohospodársku politiku do roku 2027. Jeho štyria zástupcovia pracujú v pracovných intervenčných skupinách, v ktorých sa snažia vyrokovať čo najvýhodnejšie podmienky pre rozvoj chovu oviec a kôz v štyroch oblastiach - priame platby, ekologické poľnohospodárstvo, agroenvironmentálne opatrenia a investičné stimuly.

Vďaka efektívne nastaveným podmienkam a oblastiam národných a európskych podpôr sa prípadným navýšením počtu chovaných oviec otvoria aj ďalšie možnosti na export zvierat na ázijské trhy. Nie je tajomstvom, že chovatelia majú záujem o vývoz zvierat do Číny. Vytvorenie odbytového slovensko-čínskeho kanála je však mimoriadne zložitý proces, a to aj po stránke veterinárnej. Už o pár týždňov by mali na Slovensko pricestovať odborníci z Číny, ktorí sa zúčastnia akreditácie slovenských bitúnkov pre účel vývozu zvierat. Dôležité budú aj množstvá zvierat, jahňaciny, ktoré by mohli po úspešnom zavŕšení celého procesu odchádzať na ázijský trh. Pre našich chovateľov by to malo byť ekonomicky zaujímavé. V takom prípade bude rásť počet oviec a bude aj lepšie postarané o našu krajinu.

Ovca benefitom pre krajinotvorbu

Okrem zdravých produktov, ktoré ovca dáva, má totiž toto zviera nezanedbateľný prínos aj pri krajinotvorbe.

„Rast počtu oviec a rozvoj ovčiarstva v krajine neopierame len o myšlienku, aby mali chovatelia

profit. Dôležité je aj to, že ovca je významný prvok pre krajinotvorbu a poskytuje jej ekosystémové služby. Horské a podhorské oblasti, trvalé trávne porasty a ovce spolu súvisia a tvoria jeden celok. Uvedomuje si to aj Európska únia. Európska komisia pred pár rokmi prijala legislatívu, ktorá podporuje pasenie zvierat a údržbu krajiny pasením zvierat. Malé prežúvavce sú na to ideálne, keďže dokážu zabezpečiť údržbu trvalých trávnych porastov“, vymenováva prínos oviec riaditeľ Zväzu chovateľov oviec a kôz na Slovensku.

Negatívna premenná: covid

Aby článkom nevznikol mylný pocit, že odvetvie sa po rokoch vymanilo zo všetkých problémov, musíme hovoriť aj o negatívach. A tým najnovším je súčasná pandemická situácia s ochorením COVID-19. Aj odvetvie chovu oviec a kôz patrí medzi tie, ktoré už mesiace doplácajú na protipandemické opatrenia. Zatvorené hotely a ubytovacie zariadenia s priamym prepojením na agroturistiku negatívne vplývajú na odbyt výrobkov z ovčieho mlieka. Pociťujú to najmä chovatelia v tradičných ovčiarskych regiónoch. Syrové výrobky a ovčie syry majú preto sťažený odbyt. Chovatelia napríklad na Liptove alebo Horehroní hovoria o výrazných stratách práve pre stagnujúci predaj výrobkov. Neteší ich ani úbytok pracovnej sily a chýbajúci absolventi stredných odborných škôl.

S každým problémom sa však oveľa lepšie bojuje, pokiaľ spoločnosť vníma pozitívne nastolený trend v agropotravinárstve. A v prípade chovu oviec sa zdá, že chovatelia po rokoch konečne vidia svetlo na konci tunela.